

ERYSIMUM ΚΥΚΚΟΤΙCUM

Hadjik. & Alziar

(*Ερύσιμον το κυκκώτικον*)

ένα νέο ενδημικό είδος της Κύπρου

● Του Γεώργιου Ν. Χατζηκυριάκου

Η χλωρίδα της Κύπρου μελετήθηκε αρκετά καλά από τον R.D. Meikle, ο οποίος έγραψε το δίτομο βιβλίο *Flora of Cyprus* (1977 & 1985). Ωστόσο, ο τόπος μας κρύβει ακόμα φυτά άγνωστα για την επιστήμη. Τον Νοέμβριο του 1997 εντόπισα ένα άγνωστο φυτό στην τοποθεσία Αργάκι του Πισσόκρεμμου (κοιλιάδα Ξερού, δάσος Πάφου) που βρίσκεται περίπου 9 χιλιόμετρα βορειοανατολικά της Μονής Κύκκου. Περαιτέρω έρευνα έδειξε ότι ήταν νέο είδος για την επιστήμη, το οποίο ανήκει στην οικογένεια *Cruciferae* (*Σταυρανθή*) και είναι συγγενικό με τη γνωστή μας *Χερνιά*. Αμέσως άρχισε η διαδικασία περιγραφής και σε συνεργασία με τον Γάλλο βοτανικό Gabriel Alziar του Βοτανικού Κήπου της Νίκαιας τη δημοσιεύσαμε στο γαλλικό περιοδικό *Biocosme Mesogéen* (15: 243–251). Επειδή το νέο είδος απαντά στα περικόρα της Μονής Κύκκου του έδωσα το επίθετο “κυκκώτικον”.

Το *Ερύσιμον το κυκκώτικον* έχει ύψος 15–50 εκατοστά. Είναι τριχωτό, γλαυκοπράσινο σε γενική εμφάνιση, με σπατουλοειδή ή αντιστρόφως

λογχοειδή φύλλα, μήκους 2–6 εκατοστά. Τα κίτρινα άνθη σχηματίζουν στην αρχή κοντές και πυκνές ταξιανθίες, οι οποίες με τον καιρό επιμηκύνονται. Οι καρποί είναι όρθιοι, ίσιοι ή ελαφρά κυρτοί, μήκους 4,5–8 εκατοστά. Ανθίζει από τα μέσα Μαρτίου μέχρι τα μέσα Μαΐου και οι καρποί ωριμάζουν από τον Ιούνιο μέχρι τον Ιούλιο.

Απαντά σε τρεις μικρούς πληθυσμούς μέσα σε έκταση 6 τετραγωνικών χιλιομέτρων και η απόσταση μεταξύ τους είναι γύρω στο ένα χιλιόμετρο. Οι πρώτοι δύο καλύπτουν μια επιφάνεια ενός εκταρίου αντίστοιχα και κάθε πληθυσμός δεν υπερβαίνει τα 400 φυτά. Ο τρίτος καλύπτει μισό εκτάριο και ο πληθυσμός είναι γύρω στα 200 φυτά. Συνολικά αριθμεί γύρω στα 1000 φυτά. Επειδή είναι πολύ σπάνιο φυτό εντάχθηκε στον κατάλογο των 50 πιο απειλούμενων φυτών των νησιών της Μεσογείου (*Top 50 Mediterranean Island Plants*) που ετοιμάστηκε από τη Διεθνή Ένωση για την Προστασία της Φύσης (IUCN & SSC), όπου χαρακτηρίζεται ως Κρίσιμα Κινδυνεύον (CR). Επίσης, συγκαταλέγεται ανάμεσα στα φυτά του *Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου*, όπου χαρακτηρίζεται ως Τρωτό (VU).

Βιότοπος και οικολογία: Απαντά σε σχισμές πυριγενών βράχων και σε κάθετες όχθες εγκαταλειμμένων δρόμων με ανατολική ή βόρεια έκθεση, σε υψόμετρο 250 μέχρι 450 μέτρα. Σχηματίζει μικρές ομάδες που περιβάλλονται από πεύκα (Πεύκη την τραχεία – *Pinus brutia*), λατζιές (*Δρυς η κληθρόφυλλη* – *Quercus alnifolia*) και άλλους θάμνους. Η γύρω περιοχή είναι δυσπρόσιτη και χαρακτηρίζεται από απότομες πλαγιές και κάθετους κρημνούς.

Απειλές και μέτρα διατήρησης: Οι κύριες απειλές είναι: οι δασικές πυρκαγιές, οι δασικές εργασίες και η παρατεταμένη ξηρασία. Η διατήρησή του στηρίζεται στο *Δασικό Νόμο*, ο οποίος προστατεύει την περιοχή που βρίσκεται το είδος. Επίσης βρίσκεται σε περιοχή του δικτύου Φύση 2000

(Natura 2000). Τέλος έχει προταθεί για συμπερίληψη στο Παράρτημα I της *Συνθήκης για τη Διατήρηση της Ευρωπαϊκής Αγριας Ζωής και των Φυσικών Οικοτόπων*, γνωστή ως *Σύμβαση της Βέρνης*. ■

Βιβλιογραφία

Hadjikyriakou G. & Alziar G. 1999. *Erysimum kykhoticum* (Brassicaceae), a new species from Cyprus. – *Biocosme Mesogeen* 15: 243–251.

Montmollin B. de & Strahm W. (εκδ.). 2007. *Τα 50 Κορυφαία (Top 50) Φυτά των Νησιών της Μεσογείου: Άγρια φυτά στο χείλος της εξαφάνισης και τι χρειάζεται να γίνει για να σωθούν*. – *Gland etc.: IUCN/SSC*.

Τοιντίδης Τ.Χ., Χατζηκυριάκου Γ.Ν. & Χριστοδούλου Χ.Σ. 2002. *Δέντρα και Θάμνοι στην Κύπρο*. – *Λευκωσία: Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντης & Φιλοδασικός Σύνδεσμος Κύπρου*.

Τοιντίδης Τ.Χ., Χριστοδούλου Χ.Σ., Δεληπέτρου Π. & Γεωργίου Κ. (εκδ.) 2007. *Το Κόκκινο Βιβλίο της Χλωρίδας της Κύπρου*. – *Λευκωσία: Φιλοδασικός Σύνδεσμος Κύπρου*.